Sedem fakieľ - (Zjavenie 4,2-5). Hľa, trón stál na nebi a na tróne bol Sediaci. Sediaci bol na pohľad podobný jaspisu a karneolu a dúha bola vôkol trónu, na pohľad podobná smaragdu. Okolo (Božieho) trónu bolo dvadsaťštyri trónov (najvyššia hierarchia nebeských bytostí Tróny; starozákonní proroci; nebeský poradný zbor starších, ktorý sa účastní na súdení sveta, na riadení sveta; symbol 24 hodín dňa) a na tých trónoch (videl som) sedieť dvadsaťštyri starších (gréc. presbyteroi; v odkaze na kapitolu 7,13: Oslava Boha mučeníkmi, kde jedného z nich apokalyptik oslovuje Kyrie mou = Pán môj, vyplýva, že starci mali aj anjelský charakter) odetých do bieleho rúcha (kňazská funkcia) a na hlavách mali zlaté vence (kráľovská funkcia; podobne Zjavenie 14,14: *Hodina žatvy a oberačky*). Z trónu vychádzali blesky, zvuky a hromy. Pred trónom horelo sedem ohnivých lámp, to je sedem Božích duchov.

-epizóda z kapitoly *Oslava Boha Stvoriteľa*; nie je totožná s námetom *Sedem svietnikov* (1,9-20); ďalšími alternatívnymi názvami sú: *Videnie siedmich fakieľ, Sedem ohnivých lámp, Planúca nebeská brána, Videnie neba*; pozri *apokalyptické motívy*

(4,1-5. Sedmopečatná kniha). **Videnie neba** (Beatus Huelgas, 1220)

ВИДѢНІЕ 24 СТАРЦЕВЪ,
ОКРЕСТЪ ПРЕСТОЛА.
Къ «Толкованію на Апокалипсисъ».

(4,1-5. Sedmopečatná kniha). Videnie 24 starcov. Planúci trón (Tolkova apokalypsa, 17.st.)

sedemhlavý kôň - ***Uchchaihshravas***
sedem hriechov - ***sedem smrteľných hriechov***
Sedem hromov - (Zjavenie 10,3-4); Hneď, ako zavolal, zaznelo sedem hromov. Keď doznelo sedem hromov, chcel som to zapísať, ale počul som hlas z neba: Zapečať, čo hovorilo sedem hromov.

-epizóda z kapitoly *Anjel s otvorenou knižkou* (10,1-11); názov odvodený z verša (10,2); často je vedľajším motívom hlavného námetu; pozri *apokalyptické motívy*

(10,1-4. Zatrúbenie šiestej poľnice). **Anjel s otvorenou knihou. Svedectvo siedmich hromov** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(10, 3-4. Anjel s otvorenou knihou). **Anjel s otvorenou knihou. Anjel zakazuje sv. Jánovi zapísať svedectvo siedmich hromov** (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

Anjel s otvorenou knihou (Apokalypsa s komentárom vo francúzštine, Anglicko, 1325-1330)

(10,3-4. Anjel s otvorenou knižkou). **Sedem hromov** (Apokalypsa ‘Queen Mary, 14.st.)

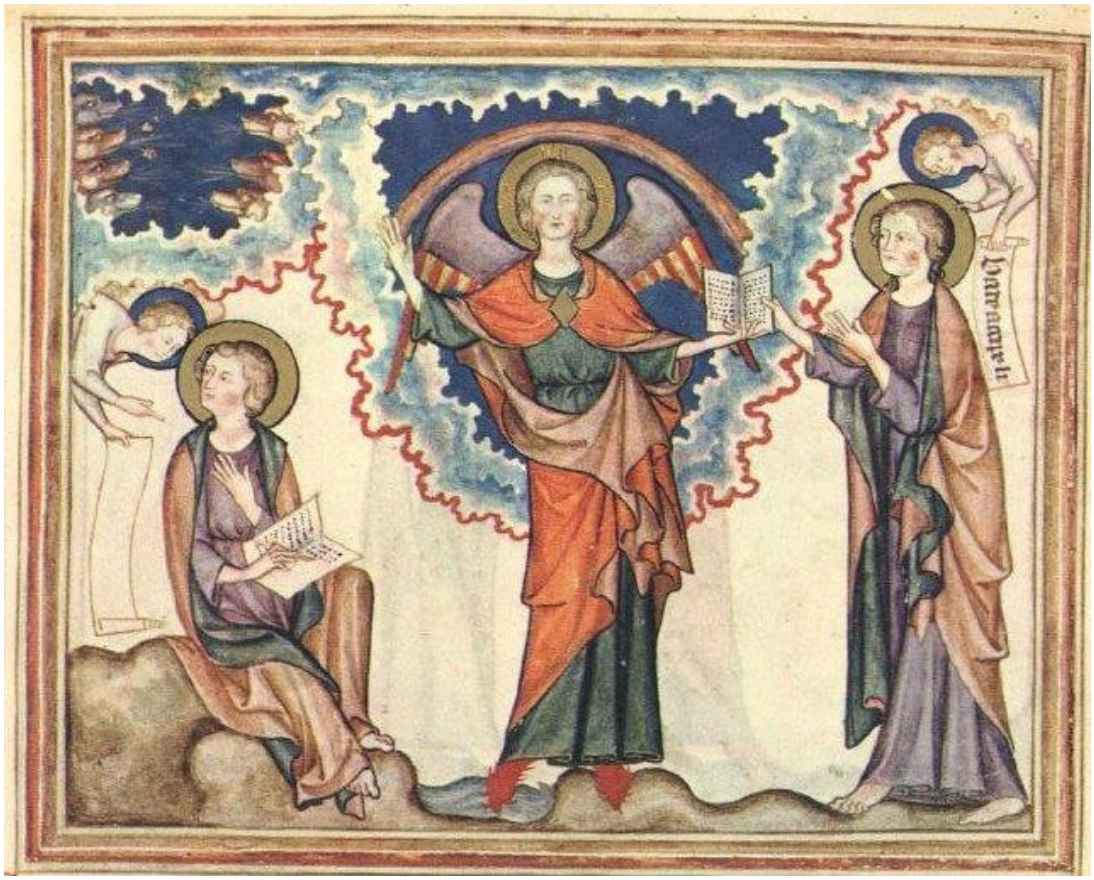

(10,1-4. Zatrúbenie šiestej poľnice). **Anjel s otvorenou knihou. Svedectvo siedmich hromov** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(10,1-4. Zatrúbenie šiestej poľnice) Anjel otvorenou knihou (Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

sedem kníh Starého zákona - pozri *Heptateuch*, *Septuaginta*

sedem kresťanských obcí - prvokresťanské cirkevné zbory v Efeze, Smyrne, Pergamonu, Tyatire, Sardách, Laodikey, Filadelfii; pozri *Jánovo videnie siedmich svietnikov*, *Listy kresťanským zborom; Ignác Antiochijský*, *T. Alloy*

Sedem kresťanských obcí v Malej Ázii

sedem kresťanských sviatostí - Hall: uznávané katolíkmi; základné dve (*krst* a *sviatosť oltárna/eucharistia*) spoločná s protestantmi; katolíci navyše *birmovku*, spoveď, posledné pomazanie, kňazské svätenie a stav manželský, pričom posledné dve sa vzájomne vylučujú; pozri *osem kresťanských sviatostí, sviatosť; symboly číselné:7; Posledná večera, Zostúpenie do pekiel, Ukrižovanie: Rana a kalich, Kristove poverenie Petra/Odovzdanie kľúčov Petrovi (Hall); pravoslávie, P. A. Novelli*

P. A. Novelli: Spoveď (perokresba zo série Sedem sviatostí, 1779)

P. A. Novelli: Krst (perokresba zo série Sedem sviatostí, 1779)

P. A. Novelli: Eucharistia (perokresba zo série Sedem sviatostí, 1779)

P. A. Novelli: Manželstvo (perokresba zo série Sedem sviatostí, 1779)

P. A. Novelli: Pomazanie chorých (perokresba zo série Sedem sviatostí, 1779)

P. A. Novelli: Vysvätenie (perokresba zo série Sedem sviatostí, 1779)

P. A. Novelli: Konfirmácia (perokresba zo série Sedem sviatostí, 1779)

sedem liberálnych umení - ***sedem slobodných umení***

sedem mudrcov - grécki moralisti, myslitelia z konca 7.-1.pol.6.st.pr.Kr.: Kleobulos, Chilón, Pitakos, Bias, Perindros, zákonodarca Solón a filozof Thales; pozri *grécka antická kultúra*

Sedem nádob božieho hnevu - ***Sedem pliag***

sedem nebies/sedem nebeských sfér - *kozmologická* konštrukcia vytvorená gnostickými filozofmi, ktorá sa pokúšala vysvetliť fungovanie vesmírnych vzťahov; sedem nebeských sfér vytvoril prvotný prarodič *Jaldabaoth* (zrodený *Pistis Sofiou* a *Chaosom*); vložil do nich sedem *androgýnnych* bytostí (pozri *sedem archanjelov*) a tie zodpovedali za každú sféru; porovnaj číselnú blízkosť *siedmich pekelných kruhov*; pozri *hierarchia nebeská, symboly číselné: 7; nebeské sféry; sedem pekiel; gnosticizmus; Azazel*

Jordan pod heslom *Jaldabaoth*: v *gnosticizme* sedem nebies, do ktorých prvotný prarodič Jaldabaoth (zrodený Pistis Sofiou/Múdrosť a *chaosom*) vložil sedem *androgýnnych* bytostí (pozri *sedem archanjelov*), ktoré umiestnil do *siedmich nebies* (pozri *symboly číselné: 7*); neskoršie sa stal bezbožným a arogantným tyranom, ktorý ohrozoval svoju stvoriteľku Sofiu zhrozenú tým, čo sama stvorila; nazývala ho „slepým bohom Samaelom“; bol pokorený svojím synom *Sabaothom*, ktorý viedol vojnu *siedmich archanjelov*, prvotnú bitku vo vesmíre; keď sa Pistis Sofia zjavila v podobe číreho *svetla*, bol Jaldabaoth pokorený; porovnaj *hierarchia nebeská*; pozri *chlystovia; anjelský chór; anjel* (Biedermann); *spas v silach*

Nový biblický slovník v súvislosti s heslom *nebo*: medzi starovekými národmi bola hojne rozšírená idea väčšieho počtu nebies; objavila sa domnienka, že *Nový zákon* zodpovedá rabínskej predstave z 1.st.pr.Kr. o siedmich nebesiach, pretože sa v ňom hovorí o *raji* (*Lukáš 23,43*) a o „treťom nebi“ (2List apoštola Pavla Korintským 12,2); tiež o Ježišovi sa píše, že „prešiel nebesami“ (List Židom 4,14); jedná sa však o veľmi slabé základy, než aby sa na nich dala táto teória postaviť

(Zjavenie 21,5-8. Videnie Boha na nebi). **Nebo** (Beatus Girona, 2.pol. 10.st.)

F. Botticini: Nanebovzatie a korunovanie Panny Márie (1480)

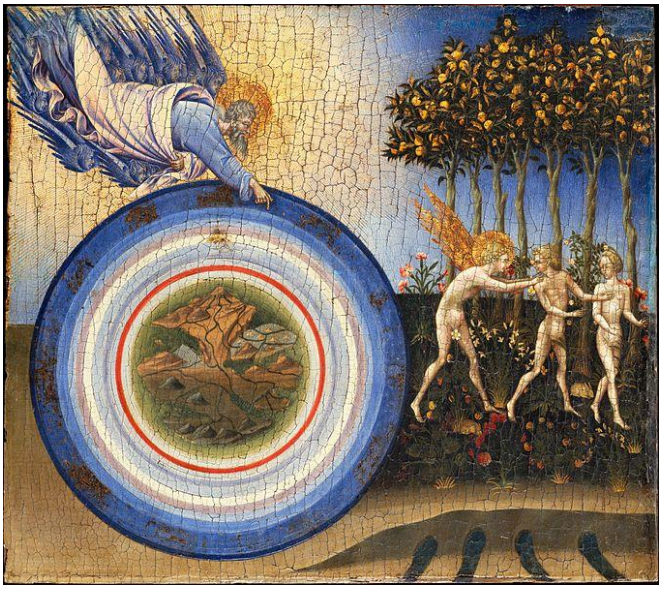

G. di Paolo: Stvorenie sveta a vyhnanie z raja (1445)

D. Ghirlandaio: Korunovanie Panny Márie (1486)

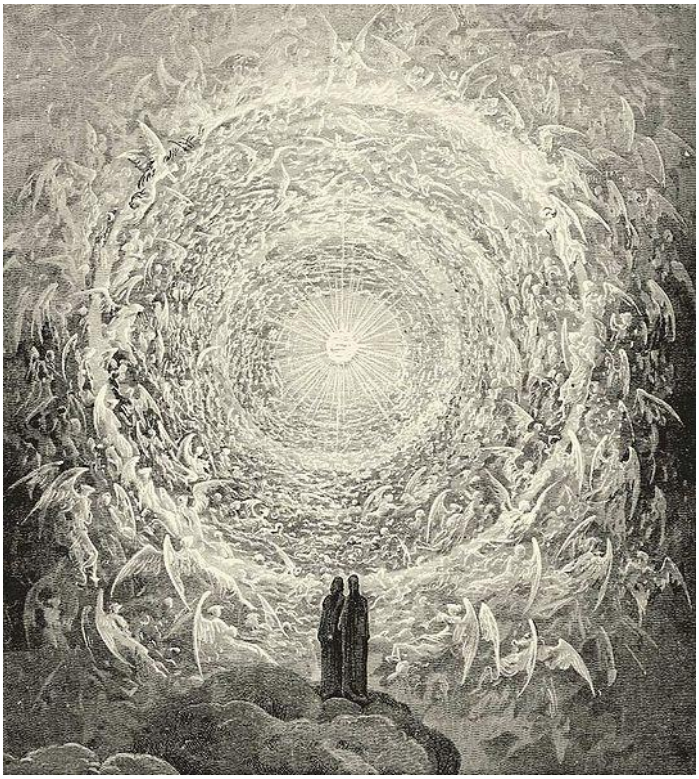

G. Doré: Anjelská hudba. Dante a Beatrix hľadia do najvyššieho neba

sedem neúrodných rokov - pozri *sen o siedmich neúrodných rokoch*
Sedem ohnivých lámp - *Oslava Boha Stvoriteľa*

-námet Sedem ohnivých lámp je súčasťou kapitoly Oslava Boha Stvoriteľa a odkazuje na verš (4,5); tiež sa používa názov *Videnie neba, Planúca nebeská brána, Sedem fakieľ, Videnie siedmich fakieľ, Sklené more*; nemýliť s 1.kapitolou *Sedem svietnikov* (1,9-20)

(4,2-5. Oslava boha stvoriteľa). **Videnie Boha a dvadsaťštyri starších** (Beatus Arroyo1.pol. 13.st.)

(4,3-5. Sedem ohnivých lámp). **Jánovo videnie Boha v nebi. Dvadsaťštyri starcov** (Beatus Girona, z 2.pol. 10.st.)

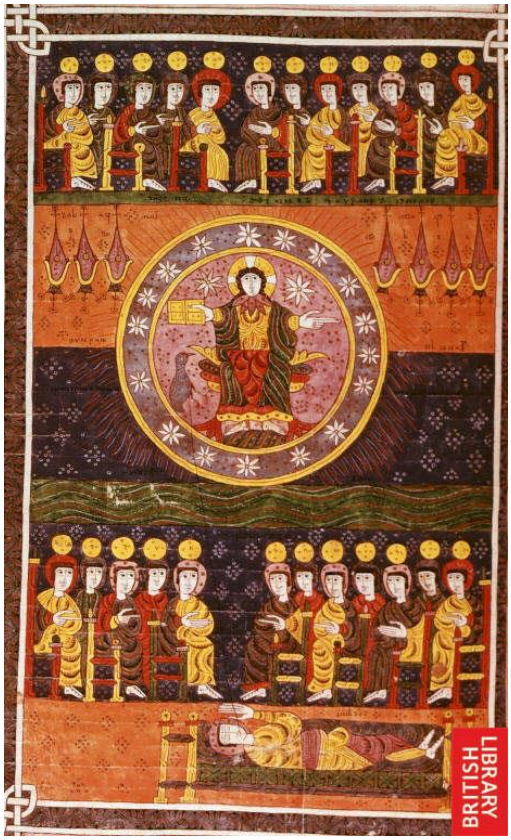

(4,2-6. Sedem ohnivých lámp). **Jánovo videnie Boha v nebi. Dvadsaťštyri starcov** (Beatus Silos, 1109)

(4,3-5. Sedmopečatná kniha. Oslava Boha stvoriteľa). **Sedem fakieľ. Klaňanie starších** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(4,5. Sedmopečatná kniha. Oslava Boha stvoriteľa). **Sedem fakieľ** (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

sedem planetárnych kovov - *planetárne kovy*

Sedem pliag/Sedem čiaš/Sedem nádob Božieho hnevu/Vyliatie čiaš Božieho hnevu - (*Zjavenie 15,1-8*); Videl som (sv. Ján) iné veľké pravdivé znamenie na nebi, veľké a obdivuhodné: sedem anjelov so siedmimi poslednými pliagami, lebo nimi sa dovršuje Boží hnev (pokračovanie a zavŕšenie pohrôm z 6,1-17: *Apokalyptickí jazdci*; 8,7-13: *Trúbenie štyroch anjelov*; 11,15-19: *Zatrúbenie siedmej poľnice*). Videl som niečo ako sklené more (podobne 4,6: *Oslava Boha stvoriteľa*) zmiešané s ohňom (blesky ohlasujúce posledný súd), a tí (mučeníci za vieru, kresťania), čo zvíťazili nad šelmou a jej obrazom a nad číslom jej mena (odkaz na 13,18: *Zemská šelma*), stoja na tom sklenom mori, majú Božie citary (nástroje velebenia Boha) a spievajú pieseň Mojžiša, služobníka Božieho, a pieseň Baránkovu: Veľké a predivné sú Tvoje skutky, Pane, všemohúci Bože (hebr. el Šadaj = staré Božie meno; podobne 4,8: *Oslava Boha stvoriteľa*; 11,17: *Zatrúbenie siedmej poľnice*; 16,7: *Vyliatie štyroch čiaš*)! Spravodlivé a pravé sú Tvoje cesty (podobne Žalm 145,17 > Deuteronomium 32,4), Kráľ národov (odkaz na Jeremiáša 10,7)! Kto by sa nebál, Pane, a neoslavoval Tvoje meno (odkaz na chválospev z Exodu 15,1-19; chválospev Božích skutkov vykonaných prostredníctvom Mojžiša a Ježiša; zdôraznenie paralely medzi vykupiteľským činom Baránka Krista a vyslobodením Izraela z egyptského zajatia pod vedením Mojžiša)?! Veď Ty jediný si svätý (odkaz na Deuteronomium 32,4; Daniel 3,45), a všetky národy prídu (podobne Izaiáš 2,2-4 > Jeremiáš 16,19) a budú sa Ti klaňať (podobne Žalm 85,9), že sa zjavili Tvoje spravodlivé súdy! Po tomto som uvidel: v nebi sa otvoril chrám stánku svedectva (Boží príbytok; odkaz na Exodus 25; 40) a z chrámu vyšlo sedem anjelov, majúcich sedem pliag (pohromy ako Boží trest); oblečení boli do čistého, skvelého ľanového rúcha a na prsiach opásaní zlatými pásmi (kráľovská a kňazská dôstojnosť Božích poslov; podobne 1,13: *Videnie siedmich svietnikov*; odkaz na Daniela 10,5). Jedna zo štyroch bytostí (odkaz na 4,2-8: *Videnie apokalyptických bytostí;* odkaz na Ezechiela 10,7) podala siedmim anjelom sedem zlatým čiaš (paralela k siedmim pečatiam 6-8 a siedmim poľniciam 8-11), plných hnevu Boha, živého na veky vekov (starozákonný Boží prívlastok; odkaz na Daniela 7,13; 7,22; podobne 4,10: *Oslava Boha stvoriteľa*; 10,6: *Anjel s otvorenou knižkou*). A naplnil sa chrám dymom Božej slávy a Jeho moci (dym ako zjavenie Božstva; podobne Ezechiel 10,4; Exodus 40,35; 1Kráľov 8,10), takže nikto nemohol vojsť do chrámu (a prihovoriť sa za vinníkov), dokiaľ by sa neskončilo sedem pliag siedmich anjelov.

-súčasťou kapitoly Sedem pliag je námet *Sedem anjelov s čašami hnevu* a *Oslava Boha pred pliagami,* ktoré si v stredovekých rukopisoch vytvorili vlastnú *ikonografiu*; pozri *apokalyptické motívy*

-námet Vyliatia čiaš hnevu zobrazuje tie isté živelné pohromy ako *Rozlomenie piatej pečate* (6,12-17), *Zatrúbenie šiesteho anjela* (9,13-21), *Zatrúbenie siedmeho anjela* (11,15-19); preto zobrazenia väčšinou splývajú a často nie sú rozlišované ani názvom

-na niektorých vyobrazeniach anjeli vylievajú na ľudí nádoby symbolizujúce Boží hnev; táto pasáž zrejme ovplyvnila motívy čiernej smrti (pozri *Posledný súd* - Mor), v ktorom duch vylieva na ľudí z dvoch nádob čiernu tekutinu, aby zamoril vzduch

- rozšifrovanie jednotlivých námetov, ktoré sú si obsahom katastrof zosielaných rozhnevaným Bohom veľmi blízke, robí ťažkosti v ikonografii aj identifikácii námetov; napr. výjav štyroch anjelov po rozlomení štyroch pečatí (známy pod názvom *apokalyptickí jazdci*), ktorí mali poverenie zničiť „štvrtinu“ zeme, zatiaľ čo štyria „rozviazaní anjeli“ z *Rozlomenia šiestej pečate* škodili „tretine“ zeme (*Rozviazanie štyroch anjelov*), ale všetkých spája motív zabíjania *pápeža*, cisára aj plebejcov; *Živelné pohromy* po *Rozlomení šiestej pečate* v podobe krupobitia, ohňa, záplav a kobyliek, je rozvedený a obmenený v motíve *Sedem pliag* apod.; samotné výjavy preto nemohli byť takto triedené a obmedzovali sa na všeobecné zobrazenie pohrôm v podobe padajúcich kameňov, hviezd, domov apod.

-Sedem pliag býva rozdelených na celok *Vyliatie štyroch čiaš* a zvyšné jednotlivé čaše Božieho hnevu: *Vyliatie piatej, šiestej a siedmej čaše*

(15,1-16, 21. Sedem pliag). **Sedem čiaš Božieho hnevu** (Flámska apokalypsa, 1400)

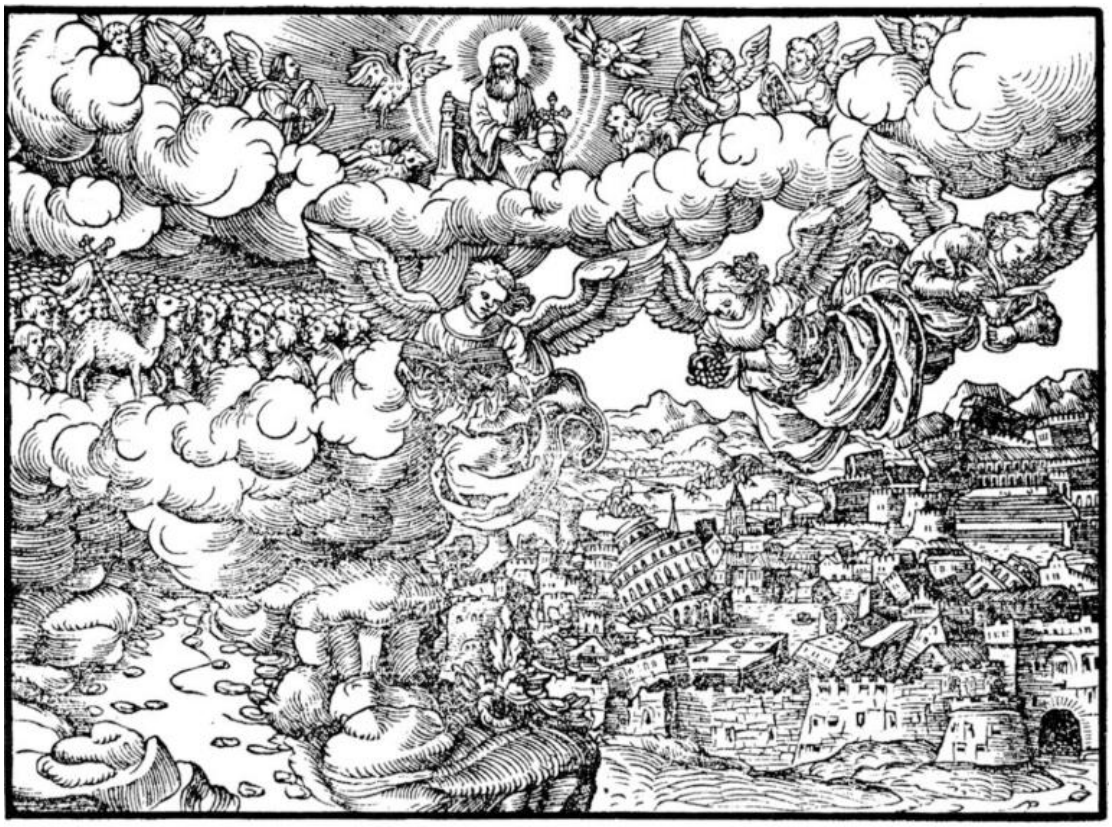

(15,1-16, 21. Sedem pliag). Vyliatie čiaš Božieho hnevu (Lutherova Nová zmluva, 1545)

M. Gerung: Sedem čiaš hnevu (Ottheinrich-Bibel, 1530-1532)

Autor neuvedený: Anjeli vylievajú čaše Božieho hnevu (ilustrácia, Philips Medhurst Bible)

E. Altdorfer: Sedem čiaš Božieho hnevu (drevorez, Lübeck Biblie, 1530-1534)

J. Duvet: Vyliatie čiaš Božieho hnevu. Traja nečistí duchovia vychádzajúci v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka (rytina, 1446-1555) 15, 16

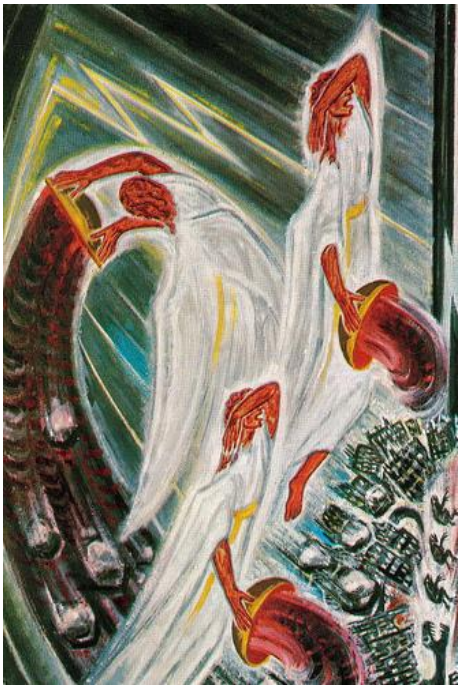

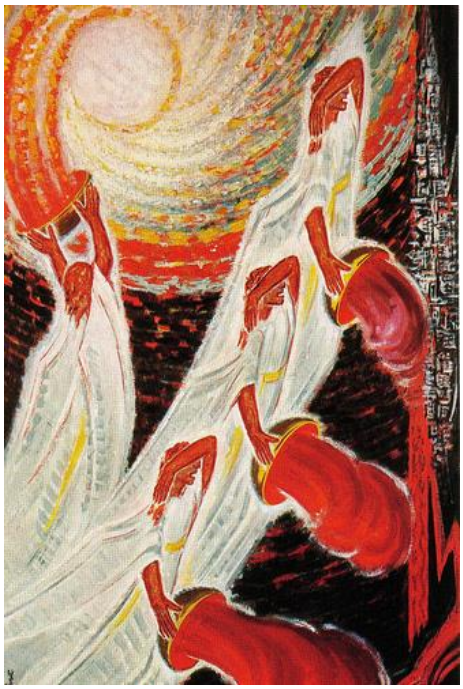

J. Häne: Vyliatie čiaš Božieho hnevu (20.st.)
J. Häne: Vyliatie čiaš Božieho hnevu (20.st.)

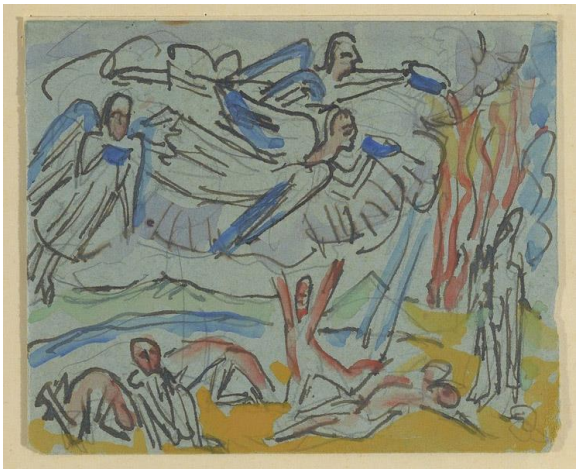

E. L. Kirchner: Vyliatie čiaš (skica, 1917)

H. Vogeler: Vyliatie siedmich čiaš (1918)

Sedem poľníc - ***Sedem trúbiacich anjelov***

Sedem proti Tébam - v *gréckej mytológii* sedem vodcov neúspešnej výpravy proti *Tébam* (*Týdeus, Kapaneus, Eteokles, Hippomedón, Parthenopaios, Amfiráos, Polyneikos*), ktorí pri bojoch o Téby zahynuli; po desiatich rokoch ich synovia, *tzv. epigoni*, podnikli novú výpravu pod vedením *Alkmaióna* a Téby dobyli

Zamarovský v súvislosti s heslom *Adrastos*: príbeh sa viaže postave Oidipovho syna *Polyneika*, ktorý potom, čo musel opustiť Téby, našiel útočisko u argského kráľa Adrasta; prehovoril ho na výpravu proti rodnému mestu a Adrastos sa nakoniec postavil na čelo výpravy; po zdĺhavom a neúspešnom obliehaní nariadil siedmim vodcom svojho vojska zaútočiť každému na jednu zo siedmich brán mesta; útočníci boli zabití a zachránil sa iba Adrastos

sedem rímskych pahorkov - *Septimonion*: *Kapitol, Palatinus*, Aventin, *Quirinalis*, Viminal, *Esquilin* a Caelius; neskoršie pripojené pahorky Janiculum a Monts Vaticanus (Vatikán); pozri *Roma quadrata*; *Veľká neviestka babylonská*

sedem sfér neba - pozri *anjelský chór, nebeské sféry*

sedem skutkov milosrdenstva - cyklus obrazov z kresťanského umenia od 12.st. (pozri *gotika*); pôvodne 6 skutkov:

-hladných nasýtiť
-smädných napojiť
-nahých obliecť
-pocestných sa ujať
-chorých navštíviť
-uväznených navštíviť

v 13.st.pribudol siedmy skutok, zrejme v dôsledku epidémií:
-mŕtvych pochovať

v novej dobe pribudlo k týmto siedmim „telesným“ skutkom milosrdenstva ešte sedem „duchovných“ skutkov:

-hriešnikov napomínať (pozri *Quos amo, arguo et castigo; Bič boží*)
-nevedomých poúčať
-chybujúcim správne radiť

-zarmútených utešovať
-dotieravých trpezlivo znášať
-urážky rád odpúšťať
-za živých aj mŕtvych sa modliť

Heinz-Mohr v súvislosti s heslom *Posledný súd*: sedem skutkov milosrdenstva v západoeurópskom umení tvorí eventuálny doplňujúci motív ku hlavnému výjavu

pozri *Cnosti a Neresti; Misericordia; obdobia života* (Heinz-Mohr)

https://fr.wikipedia.org/wiki/%C5%92uvres_de_mis%C3%A9ricorde
https://en.wikipedia.org/wiki/Works_of_mercy (prehľad diel)

J. Mandijn: Skutky milosrdenstva (16.st.)

F. Francken II: Sedem skutkov milosrdenstva (1613-1617)

G. de Jode podľa M. de Vos: Nasýtenie hladných (rytina z cyklu Sedem skutkov milosrdenstva, 1580)

G. de Jode podľa M. de Vos: Napojenie smädných (rytina z cyklu Sedem skutkov milosrdenstva, 1580)

G. de Jode podľa M. de Vos: Oblečenie nahých (rytina z cyklu Sedem skutkov milosrdenstva, 1580)

G. de Jode podľa M. de Vos: Navštevovanie chorých (rytina z cyklu Sedem skutkov milosrdenstva, 1580)

G. de Jode podľa M. de Vos: Navštevovanie uväznených (rytina z cyklu Sedem skutkov milosrdenstva, 1580)

G. de Jode podľa M. de Vos: Pochovávanie mŕtvych (rytina z cyklu Sedem skutkov milosrdenstva, 1580)

S. Vos: Skutky milosrdenstva (1.pol. 17.s.)

Caravaggio: Sedem skutkov milosrdenstva (1606-1607)

sedem slobodných umení - *septem artes liberales* (porovnaj *ars mecanicae*); sedem náuk tradovaných z *antiky*, ktoré sa stali základom výučby na stredovekých univerzitách: gramatika, dialektika, rétorika, geometria, aritmetika, astronómia a muzika; z nich sa v 16.-17.st. vyvinul systém spoločenských vied; *trivium* tvorili iba *gramatika*, dialektika, rétorika; *kvadrivium*: geometria, aritmetika, hudba, astronómia; od *karolínskych* čias sedem slobodných umení zobrazovaných ako sedem ženských postáv s *atribútmi*; porovnaj *ars mechanicae*; pozri *jašterica*, *grécka antická kultúra*, *scholastika*; *umenie*; *neslobodné umenia*; *paragoné*; *Melanchólia*; *bič; škorpión; sliepka* (Biedermann)

-slobodné umenia odrážajú starovekú predstavu o sústave vzdelania a činností slobodného občana; porovnaj *ars mechanicae*

http://art-links.livejournal.com/1683145.html?thread=8851913

Sedem slobodných umení s príslušnými planétami (stredoveká iluminácia)

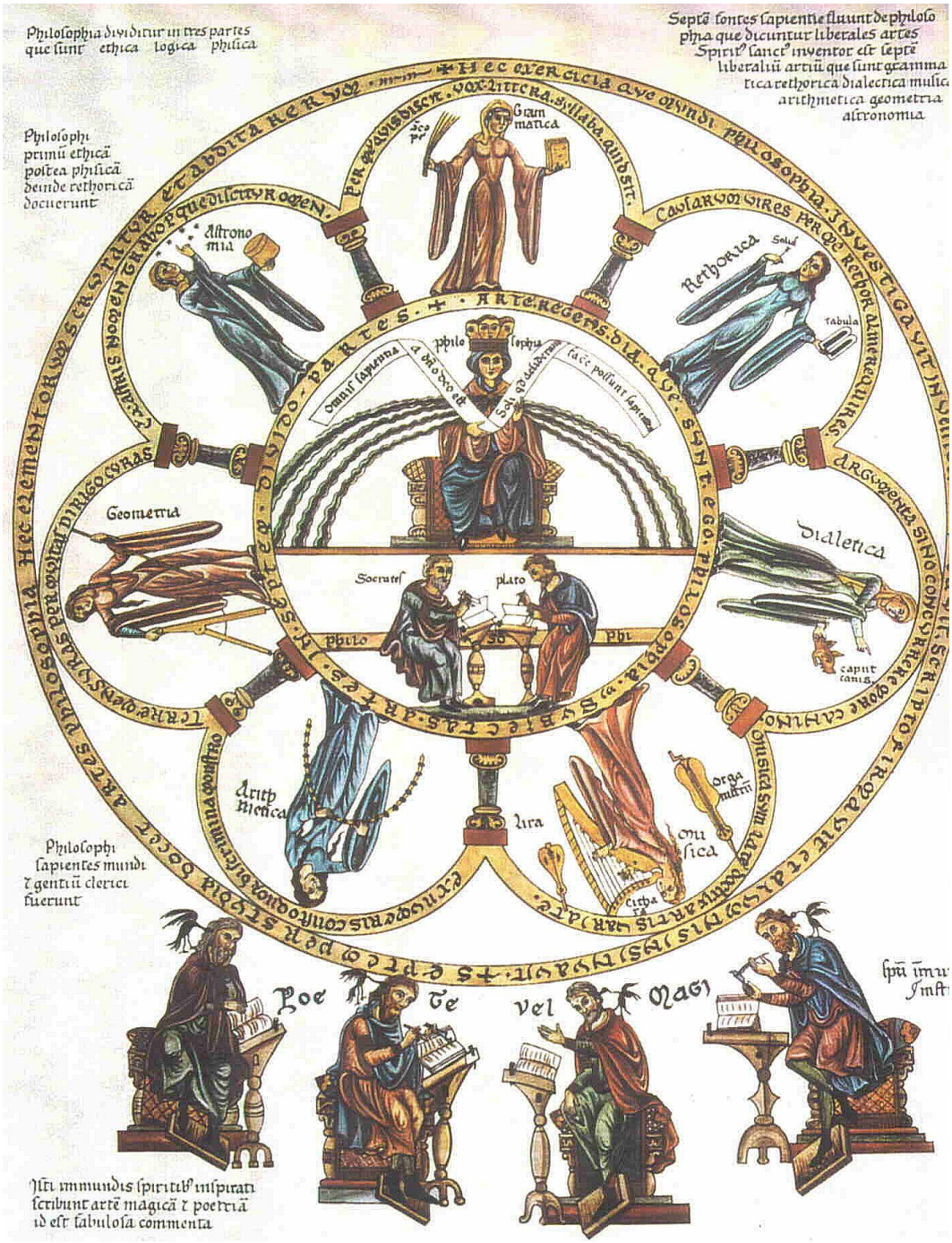

Herrada z Landsberka: Sedem slobodných umení (Hortus deliciarum, 12.st.)

Scheggia: Sedem slobodných umení (1460)

M. de Vos: Alegória siedmich slobodných umení (1590)

C. Schut: Sedem slobodných umení (sprava: Astronómia - Hudba - Gramatika - Geometria - Rétorika - Dialektika - Aritmetika; gobelín, 1630-1655)

J. P. Saenredam podľa H. Goltziusa: Umelec a jeho model. Alegória siedmich slobodných umení a umenia maľby (1598-1601)

F. Francken (II): Alegória slobodných umení (pred 1642)

A. Sadeler II: Minerva predstavuje Maľbe slobodné umenia (rytina, 17.st.)